

30-Aprel, 2026-yil

**INTERNET VA IJTIMOY TARMOQLARNING YOSHLAR
MA’NAVIYATIGA TA’SIRI**

*Nizomiy nomidagi O‘zbekiston milliy pedagogika universiteti
Tarix fakulteti Milliy g‘oya, ma’naviyat asoslari va huquq ta’limi
201-guruh talabasi* **Tuxliboyeva Oydinoy O‘tkirbek qizi**

Tel: (50) 090-92-11

e.pochta:tuxliboyevaoydinoy@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada internet va ijtimoiy tarmoqlarning yoshlar ma’naviyatiga ko‘rsatadigan ijobiy va salbiy ta’sirlari ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilinadi. Raqamli makonning kengayishi natijasida yoshlarning dunyoqarashi, qadriyatlari va xulq-atvori qanday o‘zgarayotgani o‘rganiladi. Shuningdek, media savodxonlikni oshirish, axborot xavfsizligini ta’minlash va milliy ma’naviyatni mustahkamlash masalalari yoritiladi.

Kalit so‘zlar: internet, ijtimoiy tarmoqlar, yoshlar, ma’naviyat, media savodxonlik, globalizatsiya, axborot xavfsizligi.

XXI asr – axborot texnologiyalari asri bo‘lib, internet va ijtimoiy tarmoqlar jamiyat hayotining ajralmas qismiga aylandi. Ayniqsa, yoshlar hayotida bu vositalarning o‘rni beqiyosdir. Bugungi kunda yoshlar nafaqat bilim olish, balki muloqot qilish, o‘z fikrini bildirish va o‘zini namoyon etishda ham ijtimoiy tarmoqlardan keng foydalanmoqda. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, internet yoshlar dunyoqarashini kengaytirish bilan birga, ularning ma’naviy qadriyatlariga ham sezilarli ta’sir ko‘rsatadi. Shu bois mazkur masalani ilmiy asosda o‘rganish dolzarb ahamiyat kasb etadi. Internet va ijtimoiy tarmoqlar yoshlar ma’naviyatiga bir qator ijobiy ta’sir ko‘rsatadi: Birinchidan, ular bilim olish imkoniyatlarini kengaytiradi. Yoshlar turli onlayn platformalar orqali dunyoning istalgan nuqtasidagi ilmiy manbalarga kirish imkoniga ega bo‘ladi. Bu esa ularning intellektual salohiyatini oshiradi. Ikkinchidan, ijtimoiy tarmoqlar orqali global madaniyat bilan tanishish imkoniyati paydo bo‘ladi. Natijada yoshlarning dunyoqarashi kengayadi va tolerantlik darajasi oshadi. Tadqiqotlarda qayd etilishicha, internet yoshlarning fikrlash doirasini kengaytirib, yangi g‘oyalarni qabul qilishga yordam beradi. Uchinchidan, ijtimoiy faollik oshadi. Yoshlar turli ijtimoiy muammolar bo‘yicha fikr almashish, loyihalarda ishtirok etish va jamiyat hayotiga bevosita ta’sir ko‘rsatish imkoniyatiga ega bo‘ladi. Shu bilan birga, internet va ijtimoiy tarmoqlarning yoshlar ma’naviyatiga salbiy ta’siri ham mavjud.

Avvalo, zararli axborotlarning keng tarqalishi muammo hisoblanadi. Internetda noto‘g‘ri g‘oyalar, zo‘ravonlik va axloqsizlikni targ‘ib qiluvchi materiallar yoshlar ongiga salbiy ta’sir ko‘rsatadi. Tadqiqotlarda bu holat yoshlarning ruhiy salomatligi va ma’naviy qadriyatlariga salbiy ta’sir qilishi ta’kidlangan. Ikkinchidan, ijtimoiy tarmoqlarga qaramlik

“ZAMONAVIY DUNYODA SUN’IY IDROKNING RIVOJLANISHI: YANGI DAVR MUAMMOLARI VA YANGI YECHIMLAR JURNALI”

30-Aprel, 2026-yil

muammosi mavjud. Bu holat yoshlarning vaqtini samarasiz sarflashiga, o‘qish va mehnat faoliyatiga salbiy ta’sir ko‘rsatadi. Ba’zi tadqiqotlarda yoshlar orasida internetga qaramlik, diqqatning pasayishi va ruhiy tushkunlik holatlari kuzatilayotgani qayd etilgan. Uchinchidan, milliy qadriyatlardan uzoqlashish xavfi mavjud. Global axborot oqimi natijasida ayrim yoshlar o‘z milliy an’ana va qadriyatlarini yetarlicha qadrlamay qo‘yishi mumkin.

Yoshlarning internetdan to‘g‘ri foydalanishini ta’minlashda media savodxonlik muhim ahamiyatga ega. Media savodxonlik – bu axborotni tahlil qilish, baholash va undan oqilona foydalanish qobiliyatidir. Ilmiy manbalarda ta’kidlanishicha, media savodxonlik darajasining pastligi yoshlarning zararli axborot ta’siriga tushib qolishiga sabab bo‘ladi. Shu bois ta’lim tizimida media savodxonlikni rivojlantirish dolzarb vazifa hisoblanadi. Bundan tashqari, ota-onalar va pedagoglar ham yoshlarni internetdan oqilona foydalanishga o‘rgatishda muhim rol o‘ynaydi. Milliy ma’naviyatni saqlash va rivojlantirish yo‘llari Internet sharoitida yoshlar ma’naviyatini mustahkamlash uchun quyidagi choralarni amalga oshirish zarur. Milliy qadriyatlarni targ‘ib qiluvchi sifatli kontent yaratish. Yoshlar orasida kitobxonlik va ilmiy tafakkurni rivojlantirish. Internetda xavfsiz muhitni shakllantirish. Ta’lim tizimida ma’naviy-tarbiyaviy ishlarni kuchaytirish. Shuningdek, davlat siyosati darajasida ham yoshlar ma’naviyatini himoya qilish muhim yo‘nalishlardan biri sifatida qaralmoqda.

Xulosa qilib aytganda, internet va ijtimoiy tarmoqlar yoshlar ma’naviyatiga ikki tomonlama ta’sir ko‘rsatadi. Ular bir tomondan bilim va imkoniyatlar manbai bo‘lsa, ikkinchi tomondan ma’naviy tahdidlarni ham yuzaga keltiradi. Shu bois yoshlarni axborot makonida to‘g‘ri yo‘naltirish, media savodxonligini oshirish va milliy qadriyatlarni mustahkamlash bugungi kunning muhim vazifalaridan biridir. Faqat shundagina internet imkoniyatlaridan samarali foydalanib, uning salbiy ta’sirlarini kamaytirish mumkin bo‘ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Salomov S.A. Internet va ijtimoiy tarmoqlar: yoshlar ongiga ta’siri va xavflari. Innovation Science and Technology jurnali, 2025.
2. Muhammadjonova M., Abdupattayev X. Internet va ijtimoiy tarmoqlarning yoshlar dunyoqarashiga ta’siri. Modern Education and Development, 2025.
3. Sharipova D. Internet va ijtimoiy tarmoqlarning madaniyatga ta’siri. Modern Science and Research, 2025.
4. Karoboyev S., Qumiriddinova M. Internet va ijtimoiy tarmoqlarning yoshlar ongiga ta’siri va oqibatlari. Journal of Universal Science Research, 2025.